

جامعه‌شناسی شبکه‌های اجتماعی

دکتر محمود یعقوبی دوست

روشن‌شناسان

جامعه‌شناسان

سرشناسه: یعقوبی دوست، محمود، ۱۳۵۶
عنوان و نام پدیدآور: جامعه‌شناسی شبکه‌های اجتماعی
تألیف: محمود یعقوبی دوست

مشخصات نشر: جامعه‌شناسان و روش‌شناسان
مشخصات ظاهری: ۲۹۴ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۳-۵۲۶-۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
یادداشت: کتابنامه

موضوع: شبکه‌های اجتماعی پیوسته -- ایران
موضوع: Online social networks -- Iran
موضوع: شبکه‌های اجتماعی پیوسته -- ایران -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع: Online social networks -- Iran -- Social aspects

رده‌بندی: HM۷۴۲: ج۶

رده‌بندی دیویر: ۳۰۷/۵۴

شماره کتابشناسی ملی: ۲۶۹۶۳

با همکاری انتشارات جامعه‌شناسان

جامعه‌شناسی شبکه‌های اجتماعی
محمود یعقوبی دوست

چاپ اول: ۱۳۹۸ تهران/ تعداد ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان/ مجتمع چاپ و صحافی لیتوگرافی. طیف‌نگار
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۳-۵۲۶-۸
همه حقوق چاپ نشر برای ناشر محفوظ است.

حروفچینی، نمونه‌خوانی و صفحه‌آرایی: جامعه‌شناسان و روش‌شناسان
ویراستاری: گروه ویراستاری انتشارات جامعه‌شناسان و روش‌شناسان

فروشگاه و نمایشگاه مرکزی:

تهران، خیابان انقلاب، روبروی درب اصلی
دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، پلاک ۲۱۷
کتاب‌فروشی جامعه‌شناسان
تلفن: ۶۶۹۵۹۶۸-۸۱، ۶۶۰۰۰۵۱
تلفن دفتر نشر: ۶۶۹۶۹۶۲۰

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب
۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف
(ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

WWW.JAMEESHENASAN.COM
Email: RaveshP20@gmail.com
Email: sociologists15@gmail.com

فهرست

۱۱	پیش‌فتار
۱۵	فصل اول: مقدمه و بیان مسأله
۱۵	مقدمه
۱۹	بیان مسأله
۲۲	اهمیت و ضرورت
۲۷	فصل دوم: تاریخچه شبکه‌های اجتماعی
۲۷	سیر تطور شبکه‌های اجتماعی نگاه به آغاز و انجام شبکه‌های اجتماعی
۲۷	تاریخچه شبکه‌های اجتماعی
۲۹	سابقه کاربرد واژه شبکه اجتماعی
۳۰	دوره پیش از اینترنت (دوران طفولیت پایگاه‌های شبکه‌های اجتماعی)
۳۲	دوره رونق اینترنت (دوران بلوغ شبکه‌های اجتماعی)
۳۶	دوره فراگیر شدن وب ۲ (دوران رشد شبکه‌های اجتماعی تجاری)
۳۹	فصل سوم: مفاهیم و اهداف شبکه‌های اجتماعی
۳۹	مفهوم شبکه‌های اجتماعی مجازی
۴۱	تعاریف دیگر از شبکه‌های اجتماعی:
۴۴	شبکه‌های اجتماعی در علوم اجتماعی:
۴۵	مراحل شکل‌گیری شبکه‌های اجتماعی
۴۶	کارکردهای شبکه اجتماعی
۴۸	الف: اهداف و کارکردهای شبکه‌های اجتماعی
۴۹	مهم‌ترین اهداف شبکه‌های اجتماعی
۵۰	ب: مزایای شبکه‌های اجتماعی

کارکردهای فرهنگی شبکه اجتماعی مجازی ۵۵

علل گرایش افراد به شبکه‌های اجتماعی ۵۶

فصل چهارم: انواع شبکه‌های اجتماعی ۶۱

انواع پرکاربردترین شبکه‌های اجتماعی ۶۱

انواع پرکاربردترین شبکه‌های اجتماعی ۶۳

فصل پنجم: روش‌شناسی شبکه‌های اجتماعی ۷۳

مقدمه ۷۳

شیوه‌های روش‌های علمی و پژوهشی در باب شبکه‌های اجتماعی ۷۴

روش تحلیل شبکه ۹۴

انواع شبکه‌ها ۹۶

جمع‌آوری داده‌های شبکه ۹۷

نحوه نمایش اطلاعات (سویچگرام‌ها و ماتریس‌ها) ۱۰۰

فصل ششم: رویکردهای نظری شبکه‌های اجتماعی ۱۰۳

رویکردهای نظری ۱۰۳

نظریه کاشت ۱۱۲

مبانی نظری ارتباطات مجازی ۱۱۴

فضای مجازی از دیدگاه سایبر سایکولوژی ۱۱۶

نظریه جامعه شبکه‌ای ۱۱۸

نظریه کنش ارتباطی هابرماس ۱۲۰

نظریه کلی و ولخارت در مورد تأثیر شبکه‌های اجتماعی ۱۲۱

فصل هفتم: مزایا و معایب شبکه‌های اجتماعی ۱۲۵

مقدمه ۱۲۵

ویژگی‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی: ۱۲۷

نقاط قوت شبکه‌های اجتماعی ۱۲۹

مزایای شبکه‌های اجتماعی ۱۳۱

۱۳۵.....	آسیب شناسی شبکه های اجتماعی
۱۳۷.....	نقاط ضعف شبکه های اجتماعی
۱۴۳.....	تهدیدها و معایب رسانه های اجتماعی

فصل هشتم: نگاهی به آمار شبکه های اجتماعی در جهان و ایران..... ۱۵۹

۱۵۹.....	نگاهی به آمار شبکه های اجتماعی در جهان و ایران
۱۵۹.....	۱۰. شور و رنگ در شبکه های اجتماعی
۱۶۴.....	رده های کاربران شبکه های اجتماعی در جهان چگونه است؟

فصل نهم: تاثیر شبکه های اجتماعی بر مسائل اجتماعی..... ۱۶۷

۱۶۷.....	بیان مساله
۱۶۹.....	شبکه های اجتماعی و شبکه های اجتماعی
۱۷۴.....	شبکه های اجتماعی و نظم منبسط
۱۸۰.....	شبکه های اجتماعی و تحول های اجتماعی
۱۸۴.....	شبکه های اجتماعی و جنبش های اجتماعی
۱۸۹.....	شبکه های اجتماعی و خانواده
۱۹۵.....	شبکه های اجتماعی و بحران هویت
۲۰۵.....	شبکه های اجتماعی و سرمایه اجتماعی
۲۱۲.....	شبکه های اجتماعی و مشارکت سیاسی
۲۲۳.....	شبکه های اجتماعی و فرهنگ و باورهای دینی
۲۳۲.....	فضای مجازی و انزوای اجتماعی
۲۴۱.....	شبکه های اجتماعی و جهانی شدن

فصل دهم: آینده شبکه های اجتماعی..... ۲۵۱

۲۵۱.....	آینده شبکه های اجتماعی
----------	------------------------

فصل یازدهم: نتیجه گیری و راهکارهای مدیریت شبکه های اجتماعی... ۲۵۹

۲۵۹.....	بحث و نتیجه گیری
۲۶۳.....	راهکارهای آموزشی و فرهنگی

راهکارهای مدیریتی..... ۲۶۶

راهکارهای اقتصادی..... ۲۶۸

راهکارهای سیاسی - امنیتی..... ۲۶۹

منابع و مأخذ..... ۲۷۷

منابع فارسی..... ۲۷۷

منابع لاتین..... ۲۸۶

سایر ها..... ۲۹۰

www.ketab.ir

پیشگفتار

از یربنا با این واقعیت روبه رو شده‌ایم که تکنولوژی می‌تواند موجب تغییر در جوامع شود و با آثار مثبت و منفی آن، در سده اخیر آشناییم. در این میان تأثیر بیای بازی و ارتباطات آسان و کم هزینه آن بر حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به ویژه روابط و هنجارهای اجتماعی انکارناشدنی است. این مطلب، ضرورت توجه به ابعاد مختلف رسانه‌ها و ابزار جدید تکنولوژیک را دو چندان می‌سازد.

در دنیای امروز، شبکه‌های اجتماعی، یکی از رسانه‌های مهم و تأثیرگذار محسوب می‌شوند. ارتباطات و انتقال پیام با ورود شبکه‌های اجتماعی مجازی، مفهوم تازه‌ای به خود گرفته است. شبکه‌های اجتماعی، نسل جدیدی از تارنماهای اینترنتی مبتنی بر وب هستند که کاربران آن‌ها حول محور مشترکی در فضای مجازی دور یکدیگر جمع می‌شوند و جمع‌های برخط (آنلاین) را تشکیل می‌دهند. در واقع شبکه اجتماعی شبکه‌ای از افراد، گروه‌ها و ارتباطات بین آن‌ها است. آن چه شبکه‌های اجتماعی مجازی را از دیگر رسانه‌های مجازی و غیر آن متمایز می‌سازد، قابلیت مای تعاملی و امکان انتخاب کاربران در تولید و ارائه محتوا و حتی مخاطبان است. با توجه به این دو ویژگی در شبکه‌های اجتماعی است که امکان هدف‌مندی در تولید، اشاعه محتوا و به دنبال آن تأثیرگذاری بیشتر بر مخاطبان فراهم می‌شود. از این رهگذر، مفاهیمی هم چون صمیمیت و اعتماد در شبکه‌های اجتماعی شکل می‌گیرد.

با توجه به رشد فزاینده‌ی رسانه‌های نوین اجتماعی در دنیا و بالاخص در کشور ایران، شناخت صورت مسأله و چستی رسانه‌های نوین اجتماعی و شبکه‌های مجازی می‌تواند در بهره‌مندی از ابزارهایی که آثار مثبت و منفی آن به چگونگی تربیت و آگاهی هر چه بیشتر کاربران نهفته است، مؤثر افتد. از این منظر شناخت و درک شبکه‌های اجتماعی و الکترونیک، از مهم‌ترین گام‌هایی است که برای استفاده‌ی حداکثری از ظرفیت رسانه‌های اجتماعی در جهت منافع جامعه می‌توان برداشت. ظاهراً، کشور ما هم چند سالی است که تاثیر شبکه‌های اجتماعی بر فرد، خانواده و جامعه را جدی گرفته است و دولت و مسئولان به توجیه بیشتر پژوهشگران در این زمینه پرداخته‌اند.

این کتاب یکی از نخستین آثار در زمینه جامعه‌شناسی شبکه‌های اجتماعی است که دریا به ابراهیم و مفاهیم شبکه‌های مجازی بحث نموده است و نگارنده تلاش کرده‌اند به آخرین یافته‌های روز را به رشته تحریر درآورد که قابل ارائه برای علاقه‌مندان به این حوزه و دانشجویان علوم ارتباطات، روابط عمومی، علوم اجتماعی و سایر رشته‌ها باشد.

قابل ذکر است که کتاب حاضر، تلاشی نظری و کتابخانه‌ای در جهت اثبات ضرورت و اهمیت مطالعه در این زمینه، در ارائه آمارها و ارقام و یافته‌های تحقیقات محققان خارجی و ایرانی در این خصوص بوده است که بتواند مقدمه‌ای باشد برای تحقیقات مفصل در آینده که راه‌های برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری جهت استفاده مؤثرتر و بهینه‌تر از امکانات و کاردهای گوناگون این فضا و شبکه‌های اجتماعی مجازی به طور خاص است. کتاب حاضر که تحت عنوان جامعه‌شناسی شبکه‌های اجتماعی می‌باشد، گام کوچکی در راستای تحقق اهداف عالی پژوهش و گسترده‌ی علوم و توسعه و ارتقای دانش این مرز و بوم است.

هدف اصلی این کتاب ایجاد شناخت، معرفی بیشتر و عمیق‌تر مطالب آموزنده و هم‌چنین شناسایی آسیب‌های شبکه‌های اجتماعی به کلیه کاربران فضای مجازی، پژوهشگران، دانشجویان، محققان و لازمه‌های فعالیت در آن،

طراحی شده است. در کتاب حاضر، راه کارها و رهنمودهایی برای کنترل و نظارت بر استفاده از این گونه شبکه ها به مسئولین و خانواده ها ارائه شده است. هم چنین اهداف دیگر انتشار کتاب حاضر، ارتقاء سطح بینش و سواد رسانه ای فعالان و علاقه مندان به گسترش کتاب و کتاب خوانی در جامعه علمی و پژوهشی با توجه به کمبود کاملاً محسوس منابع و کتاب های تخصصی در این زمینه است و همین امر انگیزه اصلی و مشوق نگارنده بود است.

این کتاب حاصل برخورداری از منابع و مآخذ، آثار و تجارب ارزشمند مؤلفین، مترجمین محقق و پژوهشگران برجسته است و نیز تجارب چندین ساله نگارنده در زمینه جامعه شناسی شبکه های اجتماعی بوده است. از این رو، می تواند برای اکثر علاقه مندان و دانشجویان رشته های گوناگون علوم انسانی و علوم اجتماعی مفید باشد.

این کتاب شامل یازدهم فصل است

فصل اول به مقدمه و بیان مساله پرداخته است. فصل دوم تاریخچه شبکه های اجتماعی، را معرفی می نماید. فصل سوم مفاهیم و اهداف شبکه های اجتماعی را توضیح می دهد. فصل چهارم به مرور انواع شبکه های اجتماعی پرداخته است. در فصل پنجم به معرفی روش شناسی شبکه های اجتماعی اشاره کرده است. فصل ششم به بیان رویکردهای نظری شبکه های اجتماعی می پردازد. فصل هفتم به معرفی مزایا و معایب شبکه های اجتماعی پرداخته است. در فصل هشتم نگاهی به آمار شبکه های اجتماعی در ایران دارد. فصل نهم به تاثیر شبکه های اجتماعی بر مسائل مختلف اجتماعی اشاره کرده است. در فصل دهم آینده شبکه های اجتماعی تشریح می شود. بالاخره در فصل یازدهم نتیجه گیری و راهکارهای مدیریت شبکه های اجتماعی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

بدیهی است در تدوین این کتاب ممکن است خطاها و لغزش هایی از مولف سرزده باشد، از همه اساتید گرامی، دانشجویان عزیز و خوانندگان

محترم تقاضا دارم که با تذکر آن‌ها از طریق نشانی ناشر موجبات رفع آن‌ها را در چاپ‌های بعدی فراهم آورند.
از مدیریت محترم نشر جامعه‌شناسان و همکاران‌شان که زحمات چاپ کتاب را کشیده تشکر و قدردانی می‌کنم. توفیق همگان را از درگاه ایزدمنان خواهانم.

دکتر محمود یعقوبی‌دوست

تابستان ۱۳۹۸

www.ketab.ir